

Analinkontinens – er slimhinnen viktig?

Analinkontinens kan oppstå etter fødsel, spesielt om man har hatt en alvorlig fødselsriff. Man vet ennå ikke alt om årsaksmekanismene, som er komplekse. En ny doktoravhandling viser at den anale slimhinnen trolig er viktigere enn tidligere antatt i forhold til tarmens lukkefunksjon.

Ingrid Petrikke Olsen har i sin avhandling sett nærmere på hvordan analkanalen forandrer seg naturlig gjennom svangerskap og fødsel, og hva som skjer når kvinner kniper igjen – som jo er det man gjør for å avverge ufrivillig luftavgang fra tarmen. En gruppe førstegangs fødende kvinner ble fulgt med ultralyd gjennom svangerskapet. Det totale volumet av strukturene i analkanalen økte med 20 %, for så å gå tilbake tre måneder etter fødselen. Sannsynligvis er dette en del av mekanismen for å bevare kontinensen under vekten av et svangerskap.

– Vi har også gjort ultralyd via skjeden og via endetarmen på en gruppe unge kvinner. Endoanal ultralyd er standardmetode verden over for utredning av analinkontinens, men har noen svakheter. Slimhinnen og lukkemusklene blir presset ut rundt instrumentet og mister sin naturlige form. Gynekologisk ultralyd fremstiller analkanalens strukturer gjennom vagina mer uforstyrret, sier Olsen.

Ved gynekologisk ultralyd fant hun at

slimhinnen utgjør den største strukturen i analkanalen, nærmere bestemt 40 %.

– Når kvinnen kniper i bekkenbunnens muskulatur, bøyes analkanalen, og vi så i tillegg en avklemming av slimhinnen i overgangen mellom analkanal og rectum – slik får man en mekanisk lukning. Hittil har det vært mest fokus på lukkemusklene i forbindelse med analinkontinens. Funnene våre indikerer at det er viktig å vurdere samspillet mellom alle strukturene i analkanalen, også slimhinnen – og da kan gynekologisk ultralyd være et alternativ, sier Olsen.

Eline Feiring

eline.feiring@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Ingrid Petrikke Olsen. Foto Helse Finnmark

Disputas

Ingrid Petrikke Olsen disputerte for ph.d.-graden i Hammerfest 22.6. 2011, med avhandlingen *Functional ultrasound of the anal canal. The effect of pregnancy and childbirth*. Avhandlingen utgår fra Universitetet i Tromsø.

Ordforklaringer

Analinkontinens: Den hyppigste årsaken til analinkontinens er alvorlige fødselsriff, i 2009 hadde 1 300 kvinner i Norge en slik fødselsriff. 35–50 % av kvinner med alvorlige fødselsriff utvikler analinkontinens.

Psykiske plager hos småbarnsforeldre

Foreldre som får et sykt barn, har gjennomgående dårligere psykisk helse enn foreldre som får friske barn. Risiko for dårlig psykisk helse var høyere hos mødre med lav utdanning og fedre uten arbeid.

Det er kjent at foreldre som får et alvorlig sykt barn, opplever mer psykologisk stress (distress) enn foreldre som får et friskt barn. Mange av studiene har vært rettet mot mors reaksjoner, og oversett far. Marianne Skreden har undersøkt psykisk helse hos mødre og fedre til barn med medfødte misdannelser og sammenliknet med foreldre til friske barn. Foreldrene ble intervjuet få dager etter at barnet ble født; etter seks uker, seks måneder og ved oppfølging henholdsvis ni og fem år senere.

– Foreldre som allerede under svangerskapet hadde fått vite at barnet deres var sykt, for eksempel ved ultralydundersøkelser, hadde mer psykiske plager i barselperioden enn foreldre som fikk vite at barnet var sykt først etter fødselen. Men denne forskjellen så vi ikke ved lang tids oppfølging. Foreldre til barn med medfødt sykdom har gjennomgående dårligere psykisk helse enn foreldre med friske barn, og erfarer mer

psykologisk stress gjennom hele småbarnsperioden enn foreldre til friske barn. Studiene viser også at foreldre som får friske barn, men viser tegn på økt stress og psykiske plager ved fødselen, fremdeles har problemer etter fem år, sier Skreden.

Mødre med lav utdanning og fedre som var arbeidsløse eller trygdet, hadde økt risiko for dårligere psykisk helse. Fedre rapporterte gjennomgående mindre psykiske plager enn mødre.

– Mange mødre rapporterte om økt psykologisk stress i perioden rett etter fødselen. Det er viktig å legge vekt på kvinners helse i denne perioden. Foreldre som får barn med medfødte misdannelser, bør dessuten få tilbud om tverrfaglig, familieorientert oppfølging etter at barnet er født, sier Skreden.

Anne Forus

anneforus@hotmail.com
Tidsskriftet

Marianne Skreden. Foto Ragnhild Skreden

Disputas

Marianne Skreden forsvarte avhandlingen *Psychological distress in mothers and fathers – Long-term follow-up after birth of healthy children and children with malformations* for ph.d.-graden ved Universitetet i Oslo 9.6. 2011.

Ordforklaringer

Psykologisk distress: Psykiske plager som angst, depresjon, sosial dysfunksjon og post-traumatisk stress.